

Reportage. Met Ivo van Hove in The Big Apple, op de set van zijn David Bowie-stuk 'Lazarus'

Belgische ster boven New York

Hij was al groot in New York, maar nu Belgisch regisseur Ivo van Hove (57) er samen met David Bowie *Lazarus* maakt, is de hype niet meer te blussen. Wij gingen poolshoogte nemen op de set van een stuk – 'geen theater, geen musical' – dat al voor de première een doorslaand succes is.

ANNE VAN DRIEL

Dat het een theater is, zie je pas als je er voor staat. Geen neonletters, geen rode loper, geen gloedvol licht dat lonkend uit een statige foyer straalt. Aan de gevel prijkt in kleine, strenge letters: New York Theatre Workshop. *Theatre*. En ja, er hangen posters. 'Lazarus', staat er in kapitalen. Daaronder, klein, de naam van de makers: David Bowie, Enda Walsh, Ivo van Hove. Met gemak had *Lazarus*, het muziektheaterstuk dat Bowie al jaren wilde maken, op Broadway de grote zaken kunnen vullen. Het is gebaseerd op zijn eigen muziek, en op te vallen als vervolg op de cutfilm *The Man Who Fell to Earth* uit 1976, waarin Bowie zelf de rol van de buitenaardse Thomas Newton vertolkte. Alleen al de betrokkenheid van Bowie (68) staat garant voor massale aandacht.

En dan Ivo van Hove, De Vlaamse regisseur en directeur van Toneelgroep Amsterdam, die werd verzocht Bowies project te leiden, is in New York inmiddels een gevierd theatermaker. *Visionary, brilliant and acclaimed* zijn woorden die Amerikaanse kranten en tijdschriften aan zijn naam vooraf laten gaan, vooral sinds zijn regie van Arthur Miller's *A View from the Bridge* in het Lyceum Theater op Broadway. Wat ook helpt: dat Michael C. Hall, die als de serieoordenaar Dexter Morgan zeven seizoenen lang tv-kluisjes werkdag aan de bank kluiserde, in *Lazarus* de hoofdrol vertolkt.

Maar Bowie prefereerde een kleine zaal. En

► Michael C. Hall (bekend van de tv-reeks *Dexter*) speelt de hoofdrol in *Lazarus*. © JAN VERSWELD

dus stelde Van Hove de popster dit podium voor, off-Broadway, in de East Village, met zo'n tweehonderd stoelen. Overige wensen van Bowie: *Lazarus* moest "niet klassiek" worden, "niet conventioneel". "Maar goed, extreem." Reden, zegt Van Hove, waarom de producent Robert Fox bij hem aanklopte toen Bowie en de Ierse schrijver Enda Walsh op zoek waren naar een regisseur die de eerste versie van hun script "een beetje verder" moest brengen. "Ik wil dit stuk op de beste, meest extreme, meest persoonlijke manier op het podium brengen."

"Het is een donker, duister stuk", zegt Michael C. Hall. "Een moeilijk stuk om je iets bij voor te stellen als je het op papier leest. Maar Ivo is er in geslaagd het allemaal aan elkaar te verbinden, zonder het mysterie erin om zeep te helpen."

Zonder gedoe

Het mysterie wordt ook buiten de theaterzaal in stand gehouden. Spaarzaam worden details geopenbaard. Dat David Bowie vier nieuwe nummers heeft geschreven. Dat *Lazarus*

begint waar de film *The Man Who Fell to Earth* ophield: bij Newton, de rossige alien die na een mislukte missie op aarde veroordeeld is tot een permanent verblijf op onze planeet.

In het programmaboekje dat bij aanvang van de voorstelling aan het publiek wordt uitgereikt, staat zelfs die basisinfo niet. Van Hove: "Da's Bowie, hè? Ook zijn cd's zijn er zomaar open. Zonder veel gedoe." Zodat, zegt Michael C. Hall, je het zonder voorkennis over je heen moet laten komen. Gevraagd naar het waarom van een bepaalde scène antwoordt

Van Hove: "Jouw stuk verschijnt nog voor de première, toch? Dan kan ik op dit punt niet verder ingaan."

Het is druk, woensdagavond voor het theater. Twee lange rijen vormen zich voor de ingang, een voor de gelukkigen die al een entreebewijs voor de try-out bezitten, een andere voor hen die alleen maar hoop hebben. Kaartjes waren binnen anderhalf uur uitverkocht. Dus is het hopen op mensen die niet komen opdagen. Of anderszins bereid zijn zo'n 1000 dollar te spenderen op de zwarte markt.

Binnen ligt de hoofdpersoon dan al op het podium. Plat op de rug, blootsvoets. Tot iedereen zijn plekje heeft gevonden. Michael C. Hall ligt in een interieur waarin de hand van Jan Versweyeld, Van Hoves levenspartner, scenograaf en lichtontwerper, valt te herkennen: kaal, kil, anoniem.

Man in crisis

Hier volgen we Newton de komende twee uur. Hier horen we hem de eerste, nieuwe Bowie-song aanhellen ("Look up here man, I'm in danger! I have nothing left to lose"), met een stem die soms verbazingwekkend dicht bij die van Bowie in de buurt komt. Hier zien we andere personages door Newtons kamer struinen: een ruïzende, een vrouw die zich met blauwe pruik en glitterjurk aan Newton opdringt, een figuur uit een Chinese opera, een in zwart gehuld legerde dames, een engelachtige verschijning. Het is broekelig, fragmentarisch.

Daarna blijken de fragmenten uit Bowies oeuvre zich te verbinden tot een structuur, alsof nummers als 'Where Are We Now?' of 'All the Young Dudes' eigenlijk altijd al geschreven waren voor dit verhaal. Een verhaal, zegt Hall, dat weliswaar in de letter over een buitenaardse figuur gaat, maar in essentie natuurlijk draait om herkenbare gevoelens: "De rouw om een verloren liefde, een verloren leven, verloren mogelijkheden."

Van Hove: "Je krijgt een man in crisis te zien. En je ziet dat hij, misschien niet helemaal op zijn krachten, maar toch, dat hij staat is eruit te komen. Dat vind ik mooi: ondanks het feit dat de wereld – want dat zit in die songs van Bowie – heel hard is, gewelddadig, irrationeel, en duister; toch kun je als mens iets betekenen. Je kunt herboroden worden, als het maar in je fantasie, je verbeelding."

Hij heeft, zegt Van Hove, geen

IVO VAN HOVE

'Bowie is een man van weinig woorden, maar met precieze meningen. Hij heeft zich opengesteld en me vrij gelaten'

poging gedaan om de Bowie-esthetiek op te roepen. Noch de esthetiek uit *The Man Who Fell to Earth*. "Ik ben, net zoals bij Toneelgroep Amsterdam, samen met Jan (Versweyeld, red.) op zoek gegaan naar onze eigen beeldtaal. Dat is het belangrijkste: jezelf blijven."

Van Hove, Bowie-fan sinds zijn jeugdaren: "David zegt zelf: 'I'm the elephant in the room.' Maar daarmee weet hij goed om te gaan. Hij is een man van weinig woorden, maar met precieze meningen. Hij heeft zich opengesteld, ongelooflijk samengewerkt en me vrij gelaten. Ik ben sturend geweest, maar ik heb hem altijd op de hoogte gehouden van wijzigingen, filmpjes gestuurd. Ik ben het gesprek continu met hem aangegaan."

"Wat hier heel belangrijk is: dit is geen musical, maar het is ook geen theaterstuk. Dat past bij Bowie, denk ik."

Wort deze voorstelling een gamechanger? "Ik moet ze nog afmaken. Ik zit nog in de honderdduizenden details. Ik kan er nog niet in alle rust naar kijken. Dat is onmogelijk op dit moment."

De première van *Lazarus* vindt vanavond plaats. De hele voorstellingsreeks (1/11/12) is uitverkocht.

► David Bowie maakte vier nieuwe nummers voor *Lazarus*.
© GETTY IMAGES

